

POSTANOWIENIE

Dnia 7 grudnia 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Grzegorzcyk

w sprawie z wniosku Skarbu Państwa - Prezydenta Miasta K
przy uczestnictwie A. K. i innych
przy udziale Z. C. - następczyni prawnej A. F. i M. S.
o zasiedzenie,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 7 grudnia 2018 r.,
na skutek skargi kasacyjnej uczestników postępowania M. K. i innych
od postanowienia Sądu Okręgowego w K.
z dnia 11 grudnia 2014 r., sygn. akt II Ca (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. nie obciąża skarżących kosztami postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Przepis ten odpowiada charakterowi skargi kasacyjnej, jako nadzwyczajnego środka

zaskarżenia, o dominującym publicznoprawnym charakterze, przysługującego od orzeczeń wydanych po przeprowadzeniu dwuinstancyjnego postępowania sądowego, w którym sąd pierwszej i drugiej instancji dysponuje pełną kognicją w zakresie faktów i dowodów. W powiązaniu z art. 398⁴ § 2 k.p.c. oznacza to, że w skardze kasacyjnej nieodzowne jest powołanie i uzasadnienie okoliczności o charakterze publicznoprawnym, które stanowią wyłączną podstawę oceny pod kątem przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Wnosząc o przyjęcie do rozpoznania skargi kasacyjnej od postanowienia Sądu Okręgowego w K. z dnia 11 grudnia 2014 r. skarżący powołali się łącznie na przyczyny kasacyjne wyszczególnione w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c. Wskazali, że w sprawie doszło do nieważności postępowania, ponieważ spadkobiercy współwłaściciela S. F. zostali wykluczeni z udziału w postępowaniu. W ocenie skarżących w sprawie wystąpiło ponadto istotne zagadnienie prawne dotyczące możliwości biegu zasiedzenia co do nieruchomości stanowiącej budynek wielomieszkaniowy, od 1945 r., na rzecz jego administratora, czy na rzecz poszczególnych lokatorów, określenia daty rozpoczęcia biegu zasiedzenia oraz „(...) czy w czasie jego biegu nastąpiło, w którymś okresie jego zawieszenie.”. Rozbieżności w orzecznictwie skarżący powiązali z oceną „(...) możliwości kwestionowania sposobu postępowania Państwa i oponowaniu przeciwko działaniom Państwowym” w kontekście uchwały pełnego składu Izby Cywilnej Sądu Najwyższego z dnia 26 października 2007 r., III CZP 30/07, OSNC 2008, nr 5, poz. 43, a oczywistą zasadność skargi - ze sposobem sporządzenia uzasadnienia przez Sąd drugiej instancji.

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem orzecznictwa niewzięcie udziału przez zainteresowanego w sprawie rozpoznawanej w trybie nieprocesowym nie powoduje nieważności postępowania (por. uchwałę Sądu Najwyższego (zasada prawna) z dnia 20 kwietnia 2010 r., III CZP 112/09, OSNC 2010, nr 7-8, poz. 98), a podstaw prawnych dla ochrony interesu osób, które nie wzięły udziału w postępowaniu, ze skutkiem w postaci naruszenia ich praw, trzeba poszukiwać w instytucjach specyficznych dla postępowania nieprocesowego. Należą do nich w szczególności możliwość zaskarżenia zażaleniem postanowienia sądu pierwszej instancji o odmowie dopuszczenia do udziału w postępowaniu (art. 510 § 1 zdanie trzecie

k.p.c.), a także - w zależności od okoliczności sprawy - skarga o wznowienie postępowania oparta na art. 524 § 2 k.p.c. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 października 2017 r., I CZ 92/17, niepubl.). Twierdzenie skarżących, że określone osoby, ich zdaniem zainteresowane wynikiem postępowania, nie brały w nim udziału, nie mogło zatem uzasadniać nieważności postępowania w sprawie, a co za tym idzie przesądzać o istnieniu przyczyny kasacyjnej, o której mowa w art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c.

Przechodząc do dalszych przyczyn kasacyjnych, powołanie się na istotne zagadnienie prawne, jako przyczynę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), wymaga sformułowania problemu prawnego i uzasadnienia, że ma on znaczenie dla rozwoju prawa lub precedensowy charakter. Problem ten powinien odnosić się do konkretnych, powołanych we wniosku przepisów prawa, zostać ujęty w sposób abstrakcyjny, a zarazem wiązać się z rozpoznawaną sprawą. Konieczne jest przy tym wskazanie argumentów, które prowadzą do jego rozbieżnych ocen (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11, z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151, z dnia 13 lipca 2007 r., III CSK 180/07, niepubl., z dnia 10 kwietnia 2014 r., IV CSK 623/13, niepubl., z dnia 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, niepubl. i z dnia 9 kwietnia 2015 r., V CSK 547/14, niepubl.).

Potrzeba wykładni przepisów budzących poważne wątpliwości (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.) wymaga natomiast wykazania, w drodze stosownego jurydycznego wyводу, na czym owe wątpliwości polegają, a także że mają one poważny i rzeczywisty charakter, a ich rozstrzygnięcie jest istotne z punktu widzenia wyniku postępowania i publicznoprawnych funkcji skargi kasacyjnej. Jeżeli konkretny przepis był już przedmiotem wykładni w judykaturze, a interpretacja ta jest w ocenie skarżącego nieuzasadniona, nieodzowne jest również przedstawienie racji, które przemawiają za zmianą dotychczasowej linii orzeczniczej (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 20 listopada 2015 r., III CSK 269/15, niepubl., i z dnia 20 maja 2016 r., V CSK 692/15, niepubl.).

Bliższa analiza wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie pozwalała stwierdzić, aby skarżący wykazali powołane przyczyny kasacyjne.

Sformułowane we wniosku zagadnienie prawne odrywało się od okoliczności sprawy, a ponadto nie spełniało wymagania abstrakcyjnego charakteru. W świetle ustaleń faktycznych Sądów *meriti*, którymi Sąd Najwyższy jest związany (art. 398¹³ § 2 k.p.c.), poprzednicy prawni skarżących, po nabyciu udziału we własności nieruchomości, nie odzyskali posiadania spornej części nieruchomości gruntowej, która następnie została objęta w posiadanie celem zabudowy z inicjatywy Miejskiej Rady Narodowej Miasta K. Niezrozumiała była w tym kontekście próba konstruowania zagadnienia prawnego na bazie alternatywy między biegiem zasiedzenia wobec „administratora budynku”, względnie wobec „lokatorów”. Dodać trzeba, że posadowienie na nieruchomości budynku wielomieszkaniowego nie stoi *per se* na przeszkodzie, co oczywiste, biegowi zasiedzenia na rzecz Skarbu Państwa, pod warunkiem, że posiadanie ma samoistny charakter (art. 172 k.c.). Nie wyklucza tego także sytuacja, w której lokale w budynku powstałym po objęciu nieruchomości w posiadanie przez Skarb Państwa, były objęte publiczną gospodarką lokalami (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 24 lutego 2010 r., III CSK 129/09, niepubl., z dnia 17 października 2012 r., III CSK 343/12, niepubl. i z dnia 28 listopada 2014 r., I CSK 658/13, niepubl.). Termin zasiedzenia rozpoczyna bieg z chwilą objęcia nieruchomości w posiadanie, a kwestia jego ewentualnego zawieszenia wymaga zawsze oceny okoliczności konkretnej sprawy (art. 175 w związku z art. 121 k.c.) i nie jest możliwa do rozstrzygnięcia w sposób abstrakcyjny.

Argumentacja wniosku nie wskazywała również na istnienie rozbieżności w orzecznictwie w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. Wielokierunkowość sądowego stosowania prawa, związana z różnorodnością stanów faktycznych, nie stanowi przyczyny kasacyjnej, o której mowa w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 czerwca 2015 r., III CSK 59/15, OSNC 2016, nr 2, poz. 29). W tezie powołanej już uchwały Sądu Najwyższego z dnia 26 października 2007 r., III CZP 30/07, nie przyjęto, wbrew twierdzeniom skarżących, że „okres poprzedniego ustroju był stanem zawieszenia wymiaru sprawiedliwości” - przeciwnie - uznano, iż władanie cudzą nieruchomością przez

Skarb Państwa, uzyskane w ramach sprawowania władztwa publicznego, może być posiadaniem samoistnym prowadzącym do zasiedzenia, zasiedzenie nie biegło jednak, jeżeli właściciel nie mógł skutecznie dochodzić wydania nieruchomości (art. 121 pkt 4 w związku z art. 175 k.c.). Niemożność ta, jak wynika z samego charakteru tej okoliczności jako tamującej bieg zasiedzenia, wymaga każdorazowego zbadania okoliczności konkretnej sprawy.

Pomijając, że w świetle wywodów Sądów *meriti* objęcie posiadania przez Skarb Państwa nie nastąpiło *in casu* w ramach *acta de iure imperii*, zróżnicowany rezultat tej oceny w poszczególnych sprawach, wymagającej zawsze uwzględnienia zindywidualizowanych okoliczności, nie może być utożsamiany z rozbieżnościami w orzecznictwie, o których mowa w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. Wywody wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skłaniały się istotnie ku ogólnemu założeniu o niemożności dochodzenia przez właścicieli roszczeń windykacyjnych w okresie poprzedzającym rok 1989, co stanowi kierunek przeciwny do uchwały Sądu Najwyższego z dnia 26 października 2007 r., III CZP 30/07, a zarazem nie niosły żadnych nowych argumentów, które mogłyby uzasadniać odejście od wyrażonego w tej uchwale i utrwalonego w późniejszym orzecznictwie zapastrywania.

Nietrafnie także skarżący usiłowali poszukiwać sprzeczności między praktyką opartą na stosowaniu uchwały Sądu Najwyższego z dnia 26 października 2007 r., III CZP 30/07, a dotyczącą innego problemu uchwałą Sąd Najwyższego z dnia 31 marca 2011 r., III CZP 112/10, OSNC 2011, nr 7-8, poz. 75.

We wniosku nie wykazano również oczywistej zasadności skargi, która zakłada ewidentną, widoczną już *prima vista* dla każdego przeciętnego prawnika, wadliwość zaskarżonego rozstrzygnięcia (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 12 grudnia 2000 r., V CKN 1780/00, OSNC 2001, nr 3, poz. 52, i z dnia 22 marca 2001 r., V CZ 131/00, OSNC 2001, nr 10, poz. 156). Nie chodzi przy tym o wskazanie naruszenia prawa, choćby oczywistego, lecz o to, by wykazane uchybienia skutkowały oczywistą - w przedstawionym rozumieniu - zasadnością skargi kasacyjnej (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 7 stycznia 2003 r.,

I PK 227/02, OSNP 2004, nr 13, poz. 230, z dnia 21 kwietnia 2017 r., I CSK 660/16, niepubl. i z dnia 29 września 2017 r., V CSK 162/17, niepubl.).

Przepis art. 328 § 2 k.p.c. stosuje się w postępowaniu apelacyjnym w sposób odpowiedni (art. 391 § 1 k.p.c.), toteż powinności Sądu drugiej instancji w zakresie uzasadnienia rozstrzygnięcia nie są w każdym przypadku takie same i muszą być oceniane m.in. z uwzględnieniem ewentualnych dodatkowych ustaleń dokonywanych w postępowaniu apelacyjnym i kierunku rozstrzygnięcia w przedmiocie apelacji. W okolicznościach sprawy, nie negując lakoniczności wyводу prawnego Sądu Okręgowego, sposób sporządzenia uzasadnienia nie uniemożliwiał oceny motywów zaskarżonego rozstrzygnięcia (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 13 maja 1997 r., II CKN 112/97, niepubl., z dnia 11 maja 2000 r., I CKN 272/00, niepubl., z dnia 20 lutego 2003 r., I CKN 65/01, niepubl., i z dnia 15 kwietnia 2016 r., I CSK 278/15, niepubl. oraz postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 maja 2013 r., III CSK 293/12, OSNC 2013, nr 12, poz. 148).

Z tych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2 w związku z art. 13 § 2 k.p.c. oraz art. 102 w związku z art. 391 § 1, art. 398²¹ i art. 13 § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

jw